

Arvo- ja rakennuspuiden merkitseminen asutustilojen metsissä.

P. Piepponen.

Asetuslain toimeenpanosta 22. 12. 1937 annetun asetuksen 71 § on joulukuussa 1954 annetulla asetuksella muutettu.

Muutetussa 71 §:ssä sanotaan mm:

»Asetuslain 58 §:ssä tarkoitettujen rakennuspuiden ja arvopuiden merkitseminen on suoritettava niin, ettei merkitsemiseen perustuva hakkuu ole ristiriidassa yksityismetsän käytöstä voimassa olevien säännösten kanssa, ja pyytäköön asutustoimikunta tai se viranomainen, joka vahvistaa asutussuunnitelman tästä tarpeen vaatiessa asianomaisen metsänhoitolautakunnan lausunnon.»

12. 1. 1955 antamassa ohjekirjeessään on maatalousministeriö määrännyt, että edellä mainitunlainen metsänhoitolautakunnan lausunto on hankittava aina, kunnes toisin määrätään. Tämä siksi, että saataisiin vakiinnutetuksi arvopuiden merkinnässä sellainen menettely, jonka metsänhoitolautakunta voisi hyväksyä.

Ensimmäisen kerran jouduttiin Pohjois-Karjalan metsänhoitolautakunnan toimesta suoritamaan rakennus- ja arvopuiden merkinnän tarkastus ja antamaan tarkastuksesta lausunto syyskesällä 1955.

Tarkastettavia metsiä oli kaksi, jotka molemmat poikkesivat puustojensa puolesta melkoisesti tavallisista yksityismetsistä, olihan jako- ja arviokirjan metsäselostuksen mukaan toisella tilalla yli 120 v. metsien osuus n. 70 % lopunkin ollessa yli 60-vuotista ja toisellakin tilalla oli tilanne suunnilleen samanlainen.

Näiltä tiloilta oli luovuttajalle jäävinä arvopuina ja rakennuspuina merkitty poistettavaksi kaikki arvopuun mittaiset puut. Ratkaisu oli perin selvä. Yhtä selvältä tuntui kuitenkin yksityismetsälain valvojasta, ettei suoritettuna merkinnän mukainen hakkuu voinut olla sopusoinnussa yksityismetsän käytöstä voimassa olevien säännösten kanssa.

Ennen ensimmäisen lausunnon antamista katsoi metsänhoitolautakunta kuitenkin parhaaksi pyytää asiantuntija-apua Keskusmetsäseura Tapiosta ja siinä mielessä järjestettiin edellä mainittuihin metsiin retkeily, jolle osallistuivat tri Kalela ja metsänhoitaja Suominen Tapiosta, asutustarkastaja, paikallisen hoitoalueen metsänhoitajat sekä metsänhoitolautakunnan metsänhoitajat.

Tällä retkeilyllä käytiin keskustelua niistä linjoista, joita arvo- ja rakennuspuiden merkinnässä olisi seurattava ja samalla esitettiin metsänhoitolautakunnan taholta toivomus, että keskusmetsäseura antaisi kirjalliset ohjeet niin merkinnässä käytettävistä periaatteista kuin lausunnon antamiseen liittyvistä kysymyksistä.

Maatalousministeriön, metsähallituksen sekä keskusmetsäseuran kesken käytyjen neuvottelujen mukaisesti antoi keskusmetsäseura joulukuun alussa 1955 metsänhoitolautakunnille asiaan liittyvän ohjeen.

Metsänhoitolautakunnan määräämänä olen suorittanut tarkastuksen kaikkiaan 19 tilalla, joista todettakoon, että merkinnän hyväksyvä lausunto on annettu 2 tapauksessa, muissa tapauksissa on esitetty merkinnän korjausta.

Mainittakoon, että näillä tiloilla oli merkitty arvopuuston runkomäärästä keskimäärin 90 % poistettavaksi.

Tapion ohjekirjeessä suositeltiin käytäntöön menettelyä, että asutustoimikunnan taholta (hoitoalueen) jo ennen puiden merkitsemistä otetaan yhteys metsänhoitolautakuntaan ja pyydetään sen toimihenkilöä yhdessä merkinnän suorittajan kanssa suunnittelemaan arvopuiden merkintä.

Tätä suositusta on noudatettukin ja nyt on päästy siihen, ettei merkintä-tarkastus-lausunto, korjaus-tarkastus-lausunto tietä ole enää tarvinnut käydä, vaan on päästy oikotietä suunnittelu-leimaus-tarkastus-lausunto.

Kesällä 1956 tehtiin retkeily, jolle osallistui metsähallituksen maankäyttöosaston, piirikuntakonttorin, hoitoalueen ja asutusiasiaosaston miehiä sekä allekirjoittanut metsänhoitolautakunnasta.

Retkeily tehtiin jo aikaisemmin mainittuihin metsiin ja keskusteltiin arvopuiden merkinnästä Tapiion antaman ohjekirjeen puitteissa. Mielestäni pääsimme asiasta täyteen yksimielisyyteen.

Yhdessä suunnitelluista ja tarkastuksen jälkeen hyväksytyistä arvo- ja rakennuspuiden merkinnöistä on poisto-% runkomäärästä ollut keskimäärin 45 %.

Luonteenomaista miltei kaikille niille metsille, joita olen joutunut tarkastamaan on ollut, että ne ovat olleet suurimmaksi osaksi vanhoja ja yli-ikäisiä, joten uudistushakkuut puhtaasti metsänhoidollisessa mielessä tulisivat kysymykseen hyvin laajoilla aloilla.

Aivan poikkeustapauksia ovat olleet sellaiset metsät, joissa taimikoita ja nuoria ikäluokkia olisi ollut enemmän.

Tapion arvopuiden merkitsemisestä antamat ohjeet antavat mielestäni riittävän selvät suuntaviivat arvopuiden merkitsemisen periaatteista. Nämä Tapiion ohjeet lienevät olleet kaikkien läsnäolevien luettavana, joten toistaminen lienee tarpeetonta. Erilaisia tapauksia tulee luonnollisesti vastaan hyvinkin paljon, mutta uskoisin, että ohjekirjeestä löytyy periaatteellinen ratkaisu kaikkiin tapauksiin.

Suorittamani tarkastuksien perusteella näyttäisi siltä, että sen kaltaisista metsistä, jollaisia Pohjois-Karjalaan muodostetuilla tiloilla on, voitaisiin arvopuut merkitä poistettavaksi lähinnä täysin taimettuneilta alueilta sekä suoalueilta, joilla kasvaa pystyyn kuolevaa järeätä puuta. Mikäli merkinnän mukainen hakkuu tähtää harvennus-, väljennys-, tukkipuuasento- tai suojuspuuasentohakkuuseen, saa se usein kuolevien tai vikaanastien puiden poistamisen luonteen.

Metsänhoidollisessa mielessä olisi nähdäkseen onnellisinta, ettei arvopuiden hakkuuta tilan muodostamisen yhteydessä toimitettaisi lainkaan, vaan heti ensimmäisestä hakkuusta alkaen voitaisiin leimaukseen sisällyttää lähinnä pinotavaraa, jota metsien tila ensisijassa kaipaa.

Lopuksi vielä toivomus, että arvopuiden merkinnän tarkastuspyynnöt tehtäisiin hyvissä ajoin, että tarkastukset voitaisiin suorittaa lumettomana aikana.